

музичке школе после Мокрањчевог одласка, наглашавајући заокрет који је усмерио наставу искључиво ка професионалном музичком образовању, враћањем музичке писмености на "германске узор" и доминацију апстрактне теорије.

Поглавље *Мокрањчев реферат о рукописној збирци песама Косте Берића* доноси занимљиво Мокрањчево виђење о развијању певачких способности ученика путем народне песме, иако никада није радио у основној школи.

Критичарима и противницима Мокрањчеве педагогије и стваралаштва такође је посвећено неколико поглавља – *Злонамерност Мокрањчевих критичара*, *Сукоб Стојковић-Мокрањац*, *Критизерство Душана Јанковића*, *Досије Душана Јанковића*, *Јанковићева Певачка школа*.

Четврти део студије под називом *Мокрањчева настава у Српској музичкој школи* са претходним чини јединствену целину и у њему су представљена допунска тумачења која потврђују изузетност Мокрањчевих педагошких поставки, и то на основу докумената из Фонда и архива музичке школе "Мокрањац" – у поглављу *Опис докумената*, на основу живе речи његове ученице у поглављу *Разговор са Јелком Стаматовић*, уз ауторкино комплексно, реминисцентно тумачење Мокрањчеве наставе солфеџа у поглављу *Мокрањчев педагошки правац*.

Завршни део студије је насловљен као *Закључак*, са карактеристичним поднасловом, односно одговором *То нам је зато* на постављено питање из *Увода* – *Што ми ти је зашто?* и резимира делатности Милана Миловука и Стевана Мокрањца, са поновним указивањем на узроке и последице онемогућавања њихових педагошких стремљења.

Књига Зориславе Васиљевић *Рат за српску музичку писменост* технички је веома солидно опремљена, чисте и прегледне штампе, доброг квалитета фотографија, у луксузном издању тврдих корица. Издавачка кућа "Просвета" задужила је музичку јавност објављивањем ове књиге, која представља вредан допринос проучавању музичке педагогије и историје музике XIX века; у њој се, поред осталог, износе на светло дана многобројна архивска документа

и недовољно познате (недоступне) историјске чињенице о једном од најосетљивијих периода у развоју српске музичке културе.

Чланак примљен 8. 11. 2000.
УДК 781.7(497.16)

Димитрије Големовић

Јован Милошевић: ЗАПИСИ НАРОДНИХ ПЈЕСАМА ИЗ ЦРНЕ ГОРЕ

**Удружење композитора Црне Горе,
Подгорица 2000 (212 стр.)**

Постоји једна загонетка коју сам некада чуо, ни сам не знам где нити од кога, али коју ћу памтити док год сам жив. Она гласи: "Шта је то што цео свет насели, а себе не расели?" Одгонетка би била: "Црна Гора". То и није чудно кад се зна да је та област, укључујући и тзв. високу Херцеговину, "колевка" становништва већег дела Србије, али и оног из Босне и Херцеговине, делимично и из Хрватске, становништва које је путем тзв. динарске миграције, у потрази за бољим животом, вековима напуштало своја огњишта.

Занимљиво је, али не и необично, да се завичај из којег се потекне, нарочито ако је од тада протекло много времена, заборави, што показује и случај Црне Горе, која је често остала непознаница у погледу многих својих особина, нарочито оних из домена духовне културе. Један од елемената те културе, који је, највише услед недостатка стручних кадрова, било и најтеже проучити, јесте народна музика, иако су њој извесну пажњу посвећивали разни културни посленици, почев од Вука Караџића, преко Лудвика Кубе, па све до оних из новијих времена, кад она постаје предмет интересовања и појединих музичара. Ту би посебно требало истаћи етномузиколога Миодрага Васиљевића, који је у оквиру систематских истраживања музике разних крајева некадашње Југославије (Космет, Македонија, лесковачки крај, Санџак...) то чинио и на територији Црне Горе, из чега

је резултирала и збирка мелодија која је објављена постхумно, од стране Музикошког института САНУ (Београд 1965). Педесетих година нашег века Црну Гору обилазио је, из сасвим другог разлога, “тражећи фолклорну инспирацију” за свој ораторијум “Горски вијенац”, и композитор Никола Херцигоња, који је у разним приликама снимео велики број мелодија народних песама и свирке на разним инструментима (грађа похрањена у Фоноархиву ФМУ у Београду).

Као што се из споменутог може видети, пажња наших претходника народној музици Црне Горе била је упућивана повремено и недовољно у односу на њено богатство и значај који има не само за духовну културу ове области, већ и шире. Из тог разлога напор Удружења композитора Црне Горе (а посебно његовог председника Марка Рогошића) да се систематичније посвети истраживању црногорске музичке традиције, али и објављивању научних резултата, тим је вреднији. У издању Удружења у периоду од само две године светло дана “угледале” су две књиге: “Вокална музичка традиција Боке Которске”, аутора Злате Марјановић-Крстић, и “Записи народних пјесама из Црне Горе”, Јована Милошевића.

Књигу “Записи народних пјесама...” приредила је мр Злата Марјановић, уз одговарајући пропратни текст, чиме је још једаред показала озбиљан интерес за музику овог простора. Она у уводном тексту даје податке о аутору књиге Јовану Милошевићу (Шетиње, 1895–1959), црногорском композитору, диригенту и музичком педагогу, а одмах затим и кратак преглед онога што је до сада у Црној Гори урађено на плану сакупљања и објављивања народних мелодија. З. Марјановић истиче да сакупљена грађа (191 музички пример) потиче из разних крајева Црне Горе, скоро са целе њене територије: из Жабљака, Васојевића, Никшића, Кривошија, Грахова, Подгорице, Иванграда, Будве, Рисна, Паштровића, Пераста, Бијеле, Шкаљара, Прчања, Сутомора, Берана, Гусиња, Бијелог Поља, Пљеваља, Колашина, Андријевице и Доње Мораче, а да је највероватније сакупљана у периоду између 1936. и 1955. го-

дине. Вредни су и коментари које Ј. Милошевић даје уз мелодије, као што су имена певача и њихова професија, или они који се односе на прилике у којима се песма изводила. Као школовани музичар, аутор књиге прибегава и некој врсти тоналне анализе, издвајајући тонски низ песама. У записивању песама он подвлачи рефрен у тексту, што указује на његов зрео однос према овој важној карактеристици певања. Такође, Ј. Милошевић у коментарима неких песама запажа њихову везу са другима, односно постојање варијаната, што недвосмислено говори да се према музичкој грађи, иако није био етномузиколог, односио на сличан начин.

Књига Јована Милошевића, иако није праћена ауторовом етномузиколошком студијом, због музичке грађе коју износи на светло дана вредан је допринос упознавању традиционалне музике Црне Горе, па ће тако, уз сличне књиге, али и нова истраживања у областима у које није крочила нога етномузиколога, учинити да се свеобухватније и дубље сагледају особине народног певања и свирке наше “колевке”, што ће нам помоћи да боље схватимо и особине сопствене музике, која недвосмислено показује да је потекла са извора од кога се некада одвојила.

ПРИКАЗ КОМПАКТ-ДИСКОВА

Чланак примљен 14. 1. 2001.
УДК 781.7(497.1):681.846.8

Мирјана Вукчевић-Закит

ДРАГАЧЕВСКИ САБОРИ ТРУБАЧА

ГУЧА 1961–1999.

ПГП РТС

Традиционална манифестација Драгачевски сабор трубача, која се од 1961. године одржава у Гучи, значајно је допринела очувању и развоју извођачке праксе лимених дувачких (блех-) оркестара на српском